

ČERNÁ DÍRA ROZVOJOVÉHO FINANCOVÁNÍ

Proč je peněz na rozvoj pořád málo?

Proč veřejné zdroje nestačí?

A jak to vše souvisí s karibskými plážemi...

Prosinec 2010

„Boj proti chudobě zůstává prioritou Evropské unie. Jsou to přímo evropští občané, kteří si to přejí. Jakožto hlavní dárce, jež poskytuje více než 50 % všech prostředků věnovaných na rozvojovou pomoc, přispívá Evropská unie k naplňování Rozvojových cílů tisíciletí od jejich počátku.“

José Manuel Barroso, předseda Evropské komise

„Je protimluvem podporovat navýšení rozvojové pomoci, ale zároveň zavírat oči před činností nadnárodních společností a dalších subjektů, jež podkopávají daňovou základnu rozvojových zemí.“

Trevor Manuel, bývalý jihoafrický ministr financí

Téma daňových a kapitálových úniků ze zemí Jihu je z hlediska financování rozvoje (a dalších globálních problémů) velmi důležité. Přesto se o něm v české diskusi (nejen) o rozvojové politice příliš nehovoří. Cílem tohoto stručného infolistu není popsat problém do všech detailů, ale spíše ukázat hlavní problémy, od nichž se později může rozvíjet podrobnější debata. Tento list není určen jen pracovníkům rozvojových nevládních organizací, ale všem, které zajímá rozvojová spolupráce v kontextu „nerozvojových“ politik (v tomto konkrétním případě v kontextu finanční a daňové politiky).

Když je kasa děravá...

Podle statistik OECD činily vládní příspěvky na *oficiální rozvojovou spolupráci* (ODA) mezi lety 2001 a 2005 v průměru 74 miliard dolarů ročně. V období 2006 až 2009 sice tento průměr vzrostl na 112 miliard dolarů ročně, tato částka však představuje pouze 0,31 % hrubého národního důchodu (HND) a je tedy na

míle vzdálená slibu vyspělých zemí poskytovat na rozvojové účely 0,7 % HND (poprvé tento závazek zazněl již v 70. letech minulého století).

Finanční a hospodářská krize citelně zasáhly chudé ekonomiky „globálního Jihu“ a zvrátily pozitivní vývoj z předchozího období. Podle odhadů OECD bude v letech 2011 – 2015 chybět jen na splnění Rozvojových cílů tisíciletí (MDG) mezi 168 – 180 mld. USD ročně¹. Další prostředky v řádech stovek miliard dolarů budou zapotřebí, aby se nejchudší komunity Jihu mohly vypořádat s dopady klimatických změn.

I kdyby vlády od příštího roku naplnily rozvojové rozpočty v příslibené výši, pro splnění MDG, řešení klimatické krize a dalších globálních problémů by to bylo málo. Cesta k zajištění potřebných zdrojů však nemusí spočívat

¹ Globalizing Solidarity: The Case for Financial Levies. Leading Group on Innovative Financing for Development, Paříž, červen 2010.

v hledání dalších peněz ve *veřejných rozpočtech*, kde beztak po razantních úsporných opatřeních není příliš z čeho brát. Pokud by se podařilo alespoň částečně „ucpat díry“, jimiž uniká kapitál z Jihu na Sever, znamenalo by to stovky miliard dolarů navíc.

Jeden dovnitř, sedm ven

Únik kapitálu lze popsat jako proces, při kterém jednotlivci nebo společnosti ukládají kapitál a jmění do zahraničí s cílem snížit částku, z níž jsou povinni odvést daň, či se snaží zaplacení daně zcela vyhnout. Většina „ušetřených“ finančních toků proudí skrze netransparentní bankovní struktury v tzv. „*daňových rájích*“, jichž využívají jak jednotlivci, tak především nadnárodní korporace.

V současné době na každý dolar, který míří do „zemí globálního Jihu“ ve formě rozvojové spolupráce, připadá až 7 dolarů (v závislosti na použitých statistikách), které se vrátí zpět do „zemí globálního Severu“ skrze pololegální či nelegální postupy.² Tento odliv prostředků vede v zemích „globálního Jihu“ k nárůstu rozpočtových deficitů, zvýšení závislosti na vnější pomoci a podmínkách jejího poskytování a citelně snižuje efekt oddlužování.

Jelikož k únikům dochází pololegálním či nelegálním způsobem, nejsou přesná čísla k dispozici. Nicméně, podle střízlivých odhadů, dosahují ztráty zemí „globálního Jihu“ způsobené únikem kapitálu *500 – 800 miliard dolarů ročně*.³ Zpráva organizace Global Financial Integrity z roku 2008 hovoří o 850 až 1000 miliardách dolarů, přičemž i tento odhad je považován spíše za konzervativní, protože v něm nejsou zahrnuty všechny způsoby využívané pro přesun kapitálu. To znamená, že „státy globálního Jihu“ každý den ztrácí mezi 1,3 a 2,2 miliardy dolarů (podle umírněných odhadů), popřípadě 2,3 a 2,7 miliardy (v případě odvážnějších odhadů).

Za všechno může korupce (?)

Únik kapitálu z rozvojových zemí je často dáván do souvislosti s *korupcí a kriminální činností*. I když je korupce v řadě chudých zemí opravdu velkým problémem, objem prostředků, které z těchto zemí „odtečou“ v důsledku krácení daní je několikanásobně vyšší (viz níže Graf 1).

Jen ztráty způsobené *daňovými úniky* dosahují podle expertů mezi 350 až 500 miliardami dolarů ročně,⁴ což je až čtyřiapůlkrát více než průměrná úroveň výdajů na oficiální rozvojovou spolupráci v uplynulých čtyřech letech.

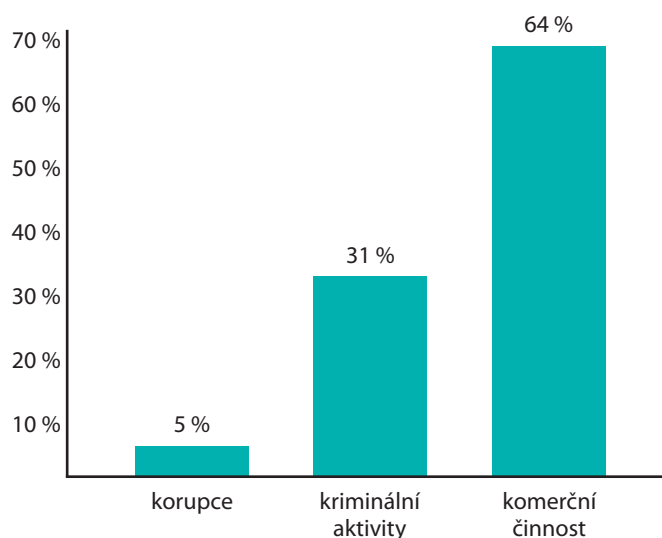
2 Výpočet vychází z průměrné roční oficiální rozvojové pomoci (ODA) ve výši 112 miliard dolarů mezi lety 2003 a 2009 a ročních nezákonných odtoků z rozvojových zemí odhadovaných v průměru na 635 miliard dolarů.

3 Raymond Baker, 2005.

4 Global Financial Integrity, 2007.

Nadnárodní korporace však k „optimalizaci“ svých daňových odvodů využívají řadu různých technik. Záleží na typu daně (nejčastěji jde o daň ze zisku, dále např. o daň z importu či exportu, kapitálových zisků, dividend apod.). A ne vždy musí jít o daňový únik v klasickém slova smyslu (např. zatajování skutečné výše zisku), tedy o nezákonné chování. Angličtina kromě termínu „*daňový únik*“ (tax evasion) používá též termín „*vyhýbání se daňové povinnosti*“ (tax avoidance). Hlavní rozdíl spočívá v tom, že vyhýbání se daňové povinnosti nemusí být z hlediska zákona trestné, a to na rozdíl od daňového úniku, který je nelegální vždy.

Graf: hlavní příčiny úniku kapitálu a jejich podíl na celkovém objemu úniku kapitálu z rozvojových zemí (v %)

Zdroj: Eurodad: *Addressing Development's Black Hole: Regulating Capital Flight*, květen 2008.

Není únik jako únik

Hlavním cílem „*tax avoidance*“ je snížit částku, z níž se má odvést daň. V odborné literatuře je dokonce možné pod označením „*metody daňového plánování*“ najít různé návody, jak snížit daňovou zátěž. Strategie v rámci „*tax avoidance*“ využívají kombinace vzrůstající provázanosti globální ekonomiky, která velmi usnadňuje přesun kapitálu z místa na místo, a dovedné využívání různých skulin v daňové legislativě jednotlivých států. Jedním z nejčastějších způsobů spadajících do kategorie „*tax avoidance*“ je využití *vnitropodnikového obchodování* (viz příklad níže).

I přesto, že vyhýbání se daňové povinnosti není vždy trestné, snaha vyhnout se zaplacení daní v řádné výši a v místě podnikání, jde proti duchu daňových zákonů. Do jisté míry jej lze označit za *chování „černého pasažéra“*, který využívá výhod (např. infrastruktury, pracovní síly apod.), ale odmítá na ni přispět podílem (daní) ze svého zisku.

Když spolu obchodují dcerky

Jedním z nejčastějších způsobů, jak se nadnárodní společnosti mohou vyhnout daňové povinnosti, je tzv. „transfer pricing“, který lze do češtiny přeložit jako „účtování vnitropodnikových cen“ (i v češtině se však častěji používá anglický termín). Ten je definován jako stanovování ceny za zboží či služby, jež jsou prodávány či nakupovány uvnitř jedné skupiny (např. mezi mateřskou a dceřinou společností). Problém spočívá v tom, že účastníky obchodu nejsou dvě vzájemně nezávislé firmy.

V případě dvou nezávislých firem určuje cenu zboží či služeb trh (popřípadě cla či další faktory ovlivňující cenu). Avšak v okamžiku, kdy spolu obchodují dvě dceřiné společnosti se stejným vlastníkem, přestávají běžné tržní mechanismy fungovat.

V rámci ekonomické diskuse bychom mohli „transfer pricing“ označit za jednu z forem *selhání trhu* (podrobnější analýzu tohoto tématu však necháme na jinou příležitost). Z hlediska daní nastává problém v okamžiku, kdy spolu obchodují mateřská a dceřiná společnost, popřípadě dvě dceřiné společnosti jedné firmy, přičemž každá ze stran obchodní transakce se nachází v zemi s odlišnou daňovou zátěží. Uvedme si následující příklad⁵.

Představme si nadnárodní skupinu Wind Group vyrábějící větrné turbíny, která má dvě dceřiné společnosti: Dutch Parts v Nizozemsku a Turbines UK ve Velké Británii. Daň z příjmu činní v Nizozemsku 20 %, ve Velké Británii 40 %. Dutch Parts prodává dceřiné společnosti ve Velké Británii řídicí jednotky, které jsou zde montovány do větrných turbín.

V prvním roce dosáhnou Dutch Parts i Turbines UK při počtu 10 000 řídicích jednotek v ceně 100 eur za kus stejného zisku ve výši 800 000 eur. Zatímco Dutch Parts z něj odvede na daních 160 000 eur (20% daň), Turbines UK zaplatí na daních 320 000 eur (40% daň). Celkový zisk společnosti Wind Group je po zdanění 1 120 000 eur ($800\,000$ zisk Turbines UK + $800\,000$ zisk Dutch Parts - $160\,000$ daň NIZ - $320\,000$ daň UK = $1\,120\,000$, čistý zisk Wind Group).

Tabulka 1: hospodaření společnosti Wind Group v roce 1

	Turbine UK	Dutch Parts	Wind Group
Zisk před zdaněním	800 000	800 000	1 600 000
Odvedená daň	320 000	160 000	480 000
Čistý zisk	480 000	640 000	1 120 000
ČISTÝ ZISK SPOLEČNOSTI WIND GROUP ZA ROK 1 ČINÍ 1 120 000 EUR			

5 Uvedený příklad byl převzat z Benari, Gideon, *Tricky Tax: Two tax avoidance schemes explained*, tax justice network, duben 2009.

Ve druhém roce Dutch Parts zvýší cenu za jednu řídicí jednotku ze 100 na 150 eur. Celková hodnota transakce mezi Dutch Parts a Turbines UK se tak zvýší z 1 milionu na 1,5 milionu eur. Zisk před zdaněním na straně Dutch Parts se tak oproti prvnímu roku zvýší na 1,3 milionu eur, zatímco v případě Turbines UK klesne na 300 000 eur. Celkový zisk před zdaněním společnosti Wind Group však zůstane stejný jako v předešlém roce, tedy 1 600 000 eur. Dutch Parts odvede na daních 260 000 eur (20% daň), Turbines UK zaplatí díky poklesu zisku jen 120 000 eur. Ovšem čistý zisk společnosti Wind Group vzroste na 1 220 000 eur ($1\,300\,000$ zisk Dutch Parts + $300\,000$ zisk Turbines UK - $260\,000$ daň NIZ - $120\,000$ daň UK = $1\,220\,000$ čistý zisk Wind Group).

Tabulka 2: hospodaření společnosti Wind Group v roce 2

	Turbine UK	Dutch Parts	Wind Group
Zisk před zdaněním	300 000	1 300 000	1 600 000
Odvedená daň	120 000	260 000	380 000
Čistý zisk	180 000	1 040 000	1 220 000
ČISTÝ ZISK SPOLEČNOSTI WIND GROUP ZA ROK 2 ČINÍ 1 220 000 EUR			

Jak je to možné? K nárůstu čistého zisku skupiny Wind Group nedošlo zvýšením produkce či efektivity výroby, ale díky „daňové optimalizaci“, respektive vnitropodnikovému obchodování. Zvýšení ceny za zboží firmy Dutch Parts, k němuž nedošlo na základě tržních změn (např. větší poptávka), ale z rozhodnutí managementu skupiny, znamenalo pokles zisku v zemi s vyšší mírou zdanění (Velké Británii) a naopak ke zvýšení zisku u dceřiné společnosti v zemi s nižší mírou zdanění (Nizozemí). Zdrojem zisku tak bylo využití rozdílu v daňových sazbách mezi oběma státy.

V našem příkladu jsme použili fiktivní firmy, nicméně problém vnitropodnikového obchodování žádnou fikcí není. Podle odhadů OECD probíhá až 60 % celosvětového obchodu tímto způsobem. (Vzhledem k této skutečnosti lze zapochybovat o tom, zda globální obchod skutečně funguje na tržních principech, ponechme však tuto otázku na jinou diskusi). Podle studie Christian Aid z března roku 2009 vedl v letech 2005 až 2007 „transfer pricing“ mezi EU, USA a třetími zeměmi k daňovým ztrátám ve výši 1,1 bilionu dolarů⁶.

Ve stínu palem

Daňové úniky (tax evasion) označují aktivity, které nemají za cíl uměle snížit daňový základ, ale zcela se placení daní vyhnout. Tyto aktivity jsou nezákonné a většinou při nich

6 Christian Aid. *False profits: robbing the poor to keep the rich tax-free*, březen 2009, <http://www.christianaid.org.uk/Images/false-profits.pdf>

dochází k falšování účetních zpráv pro finanční úřady. Jedinici či firmy nejčastěji jednoduše zamlčí skutečnou výši svého zisku nebo neoprávněně požadují slevu na daních.

Takzvané „daňové ráje“ v tom hrají významnou roli. Nabízejí kombinaci nízkých či nulových daní a velmi pečlivě dodržovaných pravidel bankovního tajemství. To jsou pro nadnárodní firmy ideální podmínky, které jim umožňují snížit daňovou zátěž a/nebo skrýt před daňovými úřady ostatních zemí skutečnou výši svých zisků. Podle odhadů⁷ až 50 % všech obchodních transakcí prochází skrze „daňové ráje“. Objem skrývaného a nezdaněného kapitálu dosahuje stovek miliard dolarů.

Organizace Tax Justice Network uvádí následující *kritéria*, na jejichž základě definuje „daňové ráje“ (není nutné, aby byla splněná všechna najednou):

- nízká nebo žádná daň ze zisku
- vysoká úroveň *diskrétnosti* při nakládání s údaji (a bankovními účty) jedinců, společností a fondů
- absence *kontroly původu* přicházejících peněz či účelu, pro který jsou peníze převáděny (umožňují tím, aby jednotlivci či firmy převáděly finanční prostředky pouze s cílem daňových úspor nikoliv s úmyslem investovat, obchodovat apod.)
- *oddělené režimy* domácího daňového systému a systému nabízeného pro osoby bez trvalého pobytu (cílem je motivovat zahraniční společnosti k přesunu svých zisků do dané země)

Bohužel mezivládní dohody jsou v otázce kvalifikace „daňových rájů“ mnohem benevolentnější.

Rámeček 1: Rozsah „daňových rájů“

- Podle odhadu **Mezinárodního měnového fondu** spravují „daňové ráje“ až 1/3 globálních investičních portfolií a prochází jimi nejméně 50 % finančních toků.
- Podle **UNCTAD** směřuje více než 1/3 přímých zahraničních investic do „daňových rájů“ a tento trend od počátku devadesátých let výrazně sílí.
- Podle nedávných odhadů **OSN** se v „daňových rájích“ nachází 6,3 bilionu dolarů původem z globálního Jihu. Rozvojové země z toho důvodu ztrácí až 124 miliard dolarů ročně na daňových příjmech

Blíž, než jste si mysleli

„Daňové ráje“ jsou spojovány především s představou vzdálených ostrůvků v Karibiku, u břehů Afriky či jinými exotickými destinacemi. Často se zapomíná, že mnohé z nich jsou jurisdikcemi *členských států Evropské unie*.

⁷ Christian Aid, *Death and Taxes. The true toll of tax dodging*, květen 2008.

Značná část evropských vlád však odmítá zpřísnění finančních pravidel, která by pomohla zabránit únikům kapitálu přes „daňové ráje“. Problémem je především klasifikace určující, které území lze označit za „daňový ráj“ a které nikoliv.

Dohoda OECD o výměně informací ohledně daní se zaměřuje především na ochotu států spolupracovat při sdílení bankovních údajů. *Globální fórum pro transparentnost a výměnu informací v daňové oblasti* vydává každý rok zprávu o pokroku, který jednotlivé státy učinily při implementaci dohody. OECD v podstatě rozlišuje pouze státy, které „implementovaly podstatnou část mezinárodních daňových standardů“ a ty, které se „k tomu zavázaly, ale dosud standardy plně neimplementovaly“⁸. V současné době nefiguruje na černé listině OECD „nespolupracujících daňových jurisdikcí“ žádný stát ani území. Poslední hříšníci (Monako, Lichtenštejnsko a Andorra) byly ze seznamu vymazány v květnu 2009. Mohlo by se tedy zdát, že je problém „daňových rájů“ vyřešen.

Avšak, jak vyplývá z výše uvedených kritérií, která používají nevládní organizace, problém „daňových rájů“ nespočívá pouze ve výměně informací. Navíc i v otázce transparentnosti a dostupnosti informací se hodnocení ze strany nevládních organizací a OECD rozcházejí. Například na webu organizace Tax Justice Network lze najít informace o *60 územích*, která se stále vyznačují vysokou mírou zatajování informací o svých bankovních klientech⁹.

Některé z nejvýznamnějších „daňových rájů“ můžeme najít přímo v Evropě. Například přes londýnské City probíhá až 40 % všech aktivit spojených s „daňovými ráji“¹⁰. Banky v Nizozemsku, Belgii a Švýcarsku poskytují smlouvy, které umožňují „přechod“ dividend, licenčních poplatků a dalších kapitálových toků (směřujících často do „daňových rájů“) s velmi nízkým či žádným zdaněním. Těchto kanálů využívají firmy především při vnitropodnikovém obchodování (viz příklad výše). Podle jednoho odhadu jen daňový systém v Nizozemsku umožňuje ročně únik až 640 milionů eur převážně z rozvojových ekonomik, což představuje přibližně 12 % ODA Nizozemska.

Další státy jako Švýcarsko, Andorra, Monako, Lichtenštejnsko, Lucembursko, Malta a Kypr lákají vyšší mírou bankovního tajemství, které umožňuje klientům skrýt své zisky před kontrolou finančních úřadů z okolních zemí. Irsko nabízí uměle *nízké daňové sazby*, aby povzbudilo přesun zisků do irských bank. Další evropské země jako Gibraltar, Maďarsko, Island, Lotyšsko, Portugalsko (Madeira) a Rakousko nebo území a zámořská teritoria spadající pod správu členských států EU jako například Anguilla, Bermudy, Britské Panenské ostrovy, Kajmanské ostrovy, Gibraltar, Guernsey, Ostrov Man, Jersey, Montserrat, (závislá území Spojeného království), Aruba a Nizozemské Antily (závislá území Nizozemského království) splňují alespoň jedno z výše uvedených kritérií „daňového ráje“.

⁸ <http://www.oecd.org/dataoecd/50/0/43606256.pdf>

⁹ <http://www.financialsecrecyindex.com>

¹⁰ Christian Cavagneux a Ronen Palan, 2007.

Rámeček 2: Únik kapitálu a rozvojové finance

- **UNCTAD:** mezi lety 1991 a 2004 „odteklo“ z afrického kontinentu více než 13 miliard dolarů ročně. To představuje 7,6 % ročního HDP v regionu.
- **Africká unie:** ročně opouští Afriku více než 150 miliard dolarů, z čehož 80 % končí v „daňových rájích“. Kolem 30 % ročního HDP subsaharské Afriky je přemísťováno do neprůhledných „daňových rájů“.
- **Světová banka:** předpokládá, že objem nelegálních peněz v oběhu představuje 1000 až 1600 miliard dolarů, z čehož 50 % pochází ze zemí globálního Jihu.
- **Další zdroje:** Organizace Global Financial Integrity spočítala (2010), že mezi lety 1970 a 2008 odteklo z Afriky 854 miliard dolarů. Asi 17 zemí ze subsaharské Afriky podle odhadů ztratilo od roku 1970 více než 100 % HDP (Boyce & Ndikumana). Rozvojové země mohou kvůli úniku kapitálu ročně přijít o 5 % až 10 % HDP (Sony Kapoor, nezávislý konzultant).

Čekání na odvážná řešení

Finanční krize dostala téma „daňových rájů“ a úniku kapitálu na program jednání EU i skupiny G20. I přes dílčí změny (některé země souhlasily s tím, že přijmou přísnější bankovní pravidla) však není míra přijatých reforem, které by měly omezit únik kapitálu z globálního Jihu ale i z globálního Severu do „daňových rájů“, dostatečná. Nizozemská organizace SOMO ve své nedávné studii konstatuje, že „otázka omezení finančních transferů do daňových center je ze strany EU stále podceňována“¹¹.

Podrobná studie CCFD z roku 2010¹² uvádí následující tři skupiny problémů, na něž by se měly vlády EU a skupiny G20 zaměřit, pokud myslí své sliby o citelnějším omezení kapitálových a daňových úniků vážně:

V prvé řadě je třeba změnit *dosavadní účetní standardy*, které umožňují nadnárodním korporacím přesouvat zisk (skrze vnitropodnikové obchodování) do zemí s nižší daňovou sazbou (často do „daňových rájů“), a tím se vyhnout daňové povinnosti v zemích, v nichž ve skutečnosti vyvíjí ekonomickou aktivitu. Pokud by korporace musely zveřejnit informace o svých aktivitách a účetních výkazech pro každou zemi, v níž působí, zvláště (dosud tyto informace poskytují souhrnně za celou skupinu), bylo by snazší určit skutečnou výši daní, které mají v dané zemi zaplatit.

11 Stichele, Myriam Vander. *How European Financial Sector Reforms affect Developing Countries*, SOMO, listopad 2010.

12 Merckaert, Jean, a Nelh, Cécile, *L' économie déboussolée*, CCFD – Terre Solidaire, prosinec 2010.

Ekonomické aktivity mnoha společností, trustů a dalších finančních institucí nepodléhají žádné kontrole ze strany veřejných institucí. Často též není známa vlastnická struktura těchto společností. Tyto podmínky nahrávají účetním machinacím či daňovým únikům. Proto je zapotřebí změnit pravidla tak, aby podmínkou pro jakýkoliv druh podnikání byla registrace na příslušném úřadu daného státu či území. Dále je třeba zajistit, aby tyto informace mezi sebou mohly v případě potřeby sdílet úřady z různých zemí.

V okamžiku, kdy porušení pravidel nenásledují *přísné sankce*, se citelným způsobem snižuje jejich účinnost. Proto je důležité, aby státy nejen posilovaly výměnu informací, ale aby se zároveň shodly na společné definici daňového úniku a dalších nelegálních způsobů, které umožňují únik kapitálu a jednotlivci i firmy, kteří pravidla poruší, byli sankcionováni. Tím nejdůležitějším, co současným reformním návrhům schází, je *vize*, která by byla schopna řešit finanční krizi v kontextu dalších globálních problémů (klimatické změny, nárůst hladu, chudoby a nerovností v některých regionech). Diskuse o finančních reformách v EU postrádá reflexi role (a dopadů) finančního sektoru v dalších oblastech i toho, jak upravit pravidla, aby finanční průmysl přispíval k *udržitelnému rozvoji* společnosti v Evropě i jinde ve světě a byl méně náchylný k devastujícím krizím¹³.

Řešení obrovských úniků kapitálu je též *otázkou koherence* mezi rozvojovou a finanční politikou. Zatímco bohaté země na jedné straně poskytují prostředky na oficiální rozvojovou spolupráci, tolerují na druhé straně obrovské úniky kapitálu skrze „daňové ráje“ a další pololegální praktiky. I když jsou některé z těchto finančních toků legální a představují obvyklou součást podnikání, jsou mnohdy založeny na větší či menší míře manipulace s účetními výkazy, využívají anonymity „daňových rájů“, „legislativních děr“ a slabých finančních institucí v rozvojových zemích, a to vše za tichého souhlasu vlád vyspělých států.

Z transparentnějších bankovních a účetních pravidel by neměly užitek jen země „globálního Jihu“, ale též *vyspělé státy*. Podle odhadů přijdou například jen členské země EU tímto způsobem přibližně o 100 miliard eur ročně¹⁴ (téměř 2,5 násobek státního rozpočtu ČR).

Pokud představitelé Evropské unie a jejích členských států (včetně České republiky) myslí vážně svá slova o „odhodlání bojovat s extrémní chudobou“ a dalšími globálními problémy, měli by změnit současný stav, kdy daňové úniky odčerpají ze zemí Jihu více prostředků, než kolik jich přiteče skrze rozvojové projekty. Hlavní příčiny úniku kapitálu jsou známy. To, co chybí, je především *politická vůle* k razantnějším změnám.

13 Stichele, Myriam Vander. *How European Financial Sector Reforms affect Developing Countries*, SOMO, listopad 2010.

14 Eurodad. *Addressing Development's Black Hole: Regulating Capital Flight*, Eurodad, 2008.

Hlavní použité zdroje:

Benari, Gideon, *Tricky Tax: Two tax avoidance schemes explained*, tax justice network, duben 2009.

Christian Aid. *Death and Taxes. The true toll of tax dodging*, květen 2008.

Christian Aid. *False profits: robbing the poor to keep the rich tax-free*, březen 2009.

Eurodad. *Addressing Development's Black Hole: Regulating Capital Flight*, Eurodad, 2008.

Leading Group on Innovative Financing for Development. *Globalizing Solidarity: The Case for Financial Levies*. Paříž, červen 2010.

Merckaert, Jean, a Nelh, Cécile, *L' économie déboussolée*,

CCFD – Terre Solidaire, prosinec 2010.

Stichele, Myriam Vander. *How European Financial Sector Reforms affect Developing Countries*, SOMO, listopad 2010.

Užitečné odkazy:

<http://www.eurodad.org>

http://ccfd-teresolidaire.org/ewb_pages/i/info_2378.php

www.oecd.org/tax/transparency

<http://www.leadinggroup.org/>

<http://regulatefinancefordevelopment.org/>

<http://rethinkingfinance.org/>

http://www.taxjustice.net/cms/front_content.php?idcatart=2

Autor:

Ondřej Kopečný, Glopolis

Grafický design:

www.creativeheroes.cz

Tato publikace vznikla v rámci společného evropského projektu šesti neziskových organizací (BWP, CRBM, CCFD, EURODAD, WEED a Glopolis), který je zaměřen na zvyšování povědomí o potřebných změnách globálního finančního systému, které by přispěly ke stabilnějšímu, férovějšímu, ekologicky a sociálně odpovědnějšímu rozvoji nejen „globálního Jihu“.

) (glopolis

Glopolis je nestranickou, nevládní organizací, která se zabývá analýzou ekonomické globalizace, obchodu, rozvoje, zemědělství a klimatických změn. Více informací na www.glopolis.org.

ČESKÁ REPUBLIKA
POMÁHÁ

Publikace vyšla s podporou Ministerstva zahraničních věcí ČR a Evropské unie. Obsah publikace nemusí vyjadřovat stanoviska sponzorů a nezakládá odpovědnost z jejich strany.